

BOHATEROWIE ŻYLI WŚRÓD NAS – DR WIKTORIA STRUSIŃSKA

KTO RATUJE JEDNO ŻYCIE, JAKBY ŚWIAT CAŁY RATOWAŁ

24 marca obchodziliśmy Drugi Narodowy Dzień Pamięci o Polakach Ratujących Żydów pod okupacją niemiecką. W bystrzańskim sanatorium przez wiele lat pracowała skromna lekarka, cicha bohaterka, doktor Wiktoria Strusińska, odznaczona Medalem Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata za uratowanie wraz z mężem pięciu osób pochodzenia żydowskiego.

Wiktoria Maria Szelest urodziła się w Czeladzi 10 grudnia 1897 r. Jej ojcem był Teofil Szelest – pracownik umysłowy, a matką – Antonina z Żarskich. Wiktoria miała dwóch braci: Józefa i Mariana oraz siostrę Zofię. Mając 12 lat straciła matkę.

W 1917 r. Wiktoria ukończyła gimnazjum w Częstochowie i wstąpiła na Uniwersytet Warszawski na Wydział Filozoficzny. Dyplom uzyskała w 1921 roku. Po trzyletniej pracy w zawodzie nauczycielskim ponownie wstąpiła na Uniwersytet w Poznaniu na Wydział Lekarski, który ukończyła w 1933 roku uzyskując dyplom lekarski. Odebrała roczną praktykę oraz ukończyła kurs z leczenia odmy. Objęła posadę lekarza w Ośrodku Zdrowia w Horodence, prowadząc Przychodnię Przeciwgruźliczą. Jeszcze przed ukończeniem studiów medycznych wyszła za mąż za Zygmunta Strusińskiego, który w Horodence pracował w Samorządzie Powiatowym.

W 1937 roku małżeństwo Wiktoria i Zygmunt Strusińscy przenieśli się do Łucka na Wołyniu, gdzie Zygmunt pracował w magistracie.

Dr Strusińska została zatrudniona w charakterze lekarza szkolnego i opieki społecznej. Następnie w latach 1941-1942 była kierownikiem polikliniki na przedmieściu Krasnem miasta Łucka.

Od 1942 r. do 1945 r. pracowała na stanowisku ordynatora oddziału ginekologiczno-polożniczego szpitala wojewódzkiego w Łucku. W 1943 r. jej mąż Zygmunt Strusiński został aresztowany przez Niemców i rozstrzelany. Po zakończeniu II wojny światowej dr Wiktoria Strusińska wraz z adoptowaną córką Ireną przeniosły się do Bytomia. Tam, do 1950 r. pracowała jako lekarz szkolny i rejonowy Zarządu Miejskiego i Ubezpieczeń Społecznych. Później, w 1950 r. skierowano ją do Istebnej, gdzie do 1952 r. była ordynatorem w Dziecięcym Sanatorium Przeciwgruźliczym.

Od 1 września 1952 r. rozpoczęła pracę w Sanatorium Przeciwgruźliczym w Bystrej Śląskiej. Do 1960 r. była ordynatorem II pawilonu. Uzyskała specjalizację II stopnia w zakresie ftyzjatrii w 1953 r.

Łuck przed II wojną światową liczył ok. 35,5 tysiąca mieszkańców, w tym ok. 17 tysięcy Żydów. Była to największa gmina żydowska na Wołyniu. Podczas okupacji niemieckiej Wołynia i miasta Łucka w latach 1941-1944, państwo Wiktoria i Zygmunt Strusińscy ukrywali pięciu obywateli polskich pochodzenia żydowskiego. Byli to lekarze, koleżanki i koledzy dr Strusińskiej.

Zygmunt Strusiński został ostrzeżony przed grożącym aresztowaniem przez Niemców. Polscy partyzanci przeprowadzili udaną akcję w pobliżu Łucka. W odwecie Niemcy postanowili wziąć za-

kładników. Na liście znalazło się nazwisko Zygmunta Strusińskiego. Koledzy doradzali mu, aby uciekał z miasta i ukrył się w lesie wśród partyzantów. On jednak odmówił przewidując jakie mogą być konsekwencje takiego postępowania. Wiedział, że będzie poszukiwany przez gestapo, które aresztuje jego matkę i żonę oraz ukrywających się Żydów. Zygmunt Strusiński nie posłuchał kolegów. Poszedł do pracy, gdzie został aresztowany przez Niemców 12 sierpnia 1943 r. i przebywał jako zakładnik w więzieniu w Równem. Tam zginął rozstrzelany 17 listopada 1943 roku.

Ukrywający się Żydzi przeżyli II wojnę światową. Małżeństwo Tatiana i Feliks Goldstein zamieszkało w Jerozolimie. Jedna z Pań osiadła w Paryżu, gdzie pracowała w Instytucie Pasteura, a inna wyjechała do Kanady, kolega lekarz zamieszkał w Szwajcarii. Ocaleni utrzymywali ściśle i serdeczne kontakty ze swoją wybawicielką.

W Żydowskim Instytucie Pamięci Narodowej Yad Vashem w Jerozolimie wystarali się o medal i tytuł Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata dla dr Strusińskiej.

W 1963 roku dr Wiktoria Strusińska pojechała do Izraela (z Włoch płynęła statkiem). Została przyjęta przez ówczesną premier Goldę Meir. W Instytucie Yad Vashem posadziła drzewko

w Alei Sprawiedliwych na Wzgórzu Pamięci w Jerozolimie. Odebrała medal i dyplom Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata, na którym znajduje się napis: „Kto ratuje jedno życie, jakby świat cały ratował”. Jej drzewko (obecnie duże drzewo) było jednym z pierwszych zasadzonych w Alei Sprawiedliwych. Wyjazd dr Strusińskiej do Izraela do końca nie był pewny. Zasużona lekarka była słabego zdrowia, a koleżanki i koledzy z bystrzańskiego sanatorium odradzali jej długą i męczącą podróż, obawiając się komplikacji zdrowotnych. W odpowiedzi usłyszeli od dr Strusińskiej: „Ależ to zaszczyt umrzeć i być pochowaną w Ziemi Świętej”.

Dr Strusińska szczęśliwie wróciła do Bystrej. W lipcu 1966 roku przeszła na emeryturę. Zmarła 16 lipca 1974 roku i została pochowana na cmentarzu w Bystrej Śląskiej.

Opracowała
Joanna Szkoda-Stwora
wnuczka i córka Sprawiedliwych Wśród Narodów Świata

Serdecznie dziękuję Pani Dyktor Centrum Pulmonologii i Torakochirurgii w Bystrej za pomoc w napisaniu artykułu. Korzystałam również ze wspomnień mojej Mamy śp. Matyldy Kieloch-Szkody oraz rozmów z dawnymi sąsiadami dr Strusińskiej.

Od lewej: dr Wiktoria Strusińska, dr Matylda Kieloch-Szkoda oraz dr Janina Kawiak